

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 5 września 2023 r.

Pozycja 233

POSTANOWIENIE z dnia 27 czerwca 2023 r. Sygn. akt Ts 151/20

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Andrzej Zielonacki – przewodniczący
Stanisław Piotrowicz – sprawozdawca
Justyn Piskorski,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 30 listopada 2021 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej J.C.,

p o s t a n a w i a:

uwzględnić zażalenie oraz nadać dalszy bieg skardze konstytucyjnej.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 13 października 2020 r. (data nadania) J.C. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu, wystąpił o zbadanie zgodności: 1) art. 442¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1740) „w zakresie w jakim pozwala on na uniknięcie przez Państwo odpowiedzialności cywilnoprawnej za szkody wyrządzone czynem niedozwolonym obywatelowi związanym z wykonywaniem władzy publicznej w sferze działań władczych (*imperium*) w sytuacji, gdy przepisy z zakresu przedawnienia roszczeń są instytucją właściwą prawu prywatnemu, a szkody związane z wykonywaniem działań władczych nie mają takiego, prywatnoprawnego charakteru i przedmiot ochrony przepisów dotyczących przedawnienia, pozwalający na uchylene się przez Państwo od odpowiedzialności z uwagi na upływ czasu, wydaje się nie posiadać ciężaru konstytucyjnego, a z całą pewnością ciężar ten nie przewyższa gwarancji ochrony obywatela przed działaniem Państwa oraz prawa do wynagrodzenia szkody, jaka została mu wyrządzona przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej” z art. 77 ust. 1, art. 7, art. 37 ust. 1 Konstytucji; 2) art. 11 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1575) w zakresie, w jakim przepis ten: – „ogranicza prawo korzystania przez obywateli z konstytucyjnego prawa jakim jest prawo do sądu, a ograniczenie to nie znajduje uzasadnienia w konieczności ochrony innych wartości demokratycznego państwa prawa określonych w art. 31 ust. 3 Konstytucji, a w konsekwencji związane sądu cywilnego wyrokiem skazującym sądu karnego,

ogranicza sąd cywilny w orzekaniu o naruszonych prawach i wolnościach jednostki i stanowi pośredni środek pozbawiający możliwości dochodzenia naruszonych praw i wolności jednostki przed sądem cywilnym” z art. 45 ust. 1 w związku z art. 77 ust. 2 Konstytucji; – „traktuje jednostkę skazaną wyrokiem karnym w sposób odmienny od osób nieskazanych wyrokiem karnym, w ten sposób, że pozbawia je możliwości zbadania ich sprawy w sposób wszechstronny, w sytuacji, gdy osoby wobec których zapadł wyrok karny umarzający postępowanie karne lub uniewinniający nie są pozbawione takiego prawa, a sąd cywilny orzekający w sprawach tych osób może samodzielnie dokonywać ustaleń faktycznych stanowiących przedmiot sprawy, nie będąc związany ustaleniami sądu karnego” z art. 32 ust. 1 Konstytucji.

2. Postanowieniem z 30 listopada 2021 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 14 grudnia 2021 r.) Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania dalszego biegu skardze przede wszystkim z uwagi na niedochowanie trzymiesięcznego terminu do jej wniesienia. Niezależnie od wskazanej okoliczności Trybunał stwierdził, że skarga nie spełnia także innych podstawowych wymagań. Skarżący nie wyjaśnił bowiem, w jaki sposób treść kwestionowanych przez niego przepisów wpłynęła na naruszenie jego konstytucyjnych praw i wolności, a uprawnienia do wniesienia skargi konstytucyjnej upatruje w naruszeniu przez art. 442¹ k.c. także art. 7 i art. 37 ust. 1 Konstytucji, podczas gdy żaden z tych przepisów nie wyraża publicznego prawa podmiotowego. Dodać też trzeba, że pełnomocnik skarżącego przekroczył zakres swojego umocowania, który nie obejmował możliwości wniesienia skargi konstytucyjnej na art. 11 k.p.c.

3. W zażaleniu z 20 grudnia 2021 r. (data nadania) skarżący zarzucił zakwestionowanemu postanowieniu naruszenie:

a) „art. 15 zzs ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. poz. 374 z późn. zm.) (...) w zw. z przepisem § 1 Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 13 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego (Dz. U. 2020 poz. 433) (...) w zw. z art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK” poprzez stwierdzenie, że „bieg terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej, który rozpoczął się w dniu 6 marca 2020 r. (...) został wstrzymany dopiero w dniu 8 kwietnia 2020 r.”. Zaznaczył, że „bieg terminu na wniesienie skargi konstytucyjnej uległ zawieszeniu w dniu 14 marca 2021 r. (a więc w dniu wprowadzenia w kraju stanu zagrożenia epidemicznego)” (s. 2 zażalenia),

b) „art. 79 ust. 1 Konstytucji (...) w zw. z art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK wyrażające się w przyjęciu, że Skarżący nie wyjaśnił, w jaki sposób treść kwestionowanych przez niego przepisów wpłynęła na naruszenie jego konstytucyjnych praw i wolności, w sytuacji, gdy w piśmie z dnia 22 marca 2021 r. Skarżący (...) przedstawił w jaki sposób, w jego ocenie, przepis art. 442¹ k.p.c. narusza jego prawa i wolności” (s. 3 zażalenia).

W związku z powyższym skarżący wniósł o uwzględnienie zażalenia i wydanie postanowienia o nadaniu dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 5 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 37 ust. 1 pkt 3 lit. c w związku z art. 61 ust. 5-8 u.o.t.p.TK). Zgodnie z orzecznictwem Trybunału zażalenie na

postanowienie o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej powinno dotyczyć podstaw, na których odmowa ta była oparta. Przedmiotem postępowania zażaleniowego jest bowiem ustalenie ich prawidłowości.

2. Trybunał Konstytucyjny w obecnym składzie – po ponownym przeanalizowaniu materiału procesowego w niniejszej sprawie – nie podziela stanowiska wyrażonego w zaskarżonym postanowieniu z 30 listopada 2021 r. W ocenie składu wniesione zażalenie podważa podstawę odmowy nadania skardze dalszego biegu.

3. W myśl art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK skarga konstytucyjna może być wniesiona po wyczerpaniu drogi prawnej, o ile droga ta jest przewidziana, w ciągu trzech miesięcy od dnia doręczenia skarżącemu prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia. W dniu złożenia przez skarżącego wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu termin ten ulega zawieszeniu i nie biegnie do czasu rozpoznania go przez sąd (zob. postanowienia TK z: 25 listopada 1998 r., sygn. Ts 92/98, OTK ZU nr 3/1999, poz. 46; 4 marca 2008 r., sygn. Ts 223/07, OTK ZU nr 3/B/2008, poz. 119; 3 czerwca 2011 r., sygn. Ts 294/10, OTK ZU nr 5/B/2011, poz. 378; 12 października 2017 r., sygn. Ts 255/16, OTK ZU nr B/2017, poz. 232).

W związku z pojawieniem się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wirusa COVID-19 wprowadzono ustawę z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. poz. 374, ze zm.; dalej: ustawa COVID-19), do której z dniem 31 marca 2020 r., na mocy art. 1 pkt 14 w związku z art. 101 *in principio* ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 568, ze zm.), dodano art. 15 zzs. Ustęp 1 tego przepisu wskazuje, że w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID bieg terminów procesowych i sądowych w postępowaniach: sądowych (w tym sądownoadministracyjnych), egzekucyjnych, karnych, karnych skarbowych, w sprawach o wykroczenia, administracyjnych oraz postępowaniach i kontrolach prowadzonych na podstawie ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa, kontrolach celno-skarbowych, postępowaniach w sprawach, o których mowa w art. 15f ust. 9 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 847 i 1495 oraz z 2020 r. poz. 284), innych postępowaniach prowadzonych na podstawie ustaw nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu na ten okres. Natomiast ustęp 2 wyjaśnia, że wstrzymanie rozpoczęcia i zawieszenie biegu terminów, o których mowa w ust. 1, nie dotyczy terminów w sprawach wniosków i pytań prawnych do Trybunału Konstytucyjnego.

Na podstawie § 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 13 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego (Dz. U. poz. 433, ze zm.; dalej: rozporządzenie z 13 marca 2020 r.) od 14 marca 2020 r. obowiązywał na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej stan zagrożenia epidemicznego. Został on odwołany 20 marca 2020 r. na podstawie § 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego (Dz. U. poz. 490) w związku z ogłoszeniem tego samego dnia w § 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz. U. poz. 491; dalej: rozporządzenie z 20 marca 2020 r.).

Art. 15 zzs ustawy COVID-19 został uchylony z dniem 16 maja 2020 r. na mocy art. 46 pkt 20 w związku z art. 76 ustawy z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz. U. z 2020 r. poz. 875; dalej: ustawa zmieniająca). Zgodnie z art. 68 ust. 6 ustawy zmie-

niającej, terminy w postępowaniach, o których mowa w art. 15zss ustawy COVID-19, których bieg nie rozpoczął się na podstawie tego przepisu, rozpoczynają bieg po upływie 7 dni od dnia wejścia w życie ustawy zmieniającej, zaś – stosownie do art. 68 ust. 7 ustawy zmieniającej – terminy w postępowaniach, o których mowa w art. 15zss ustawy COVID-19, których bieg uległ zawieszeniu na podstawie tego przepisu, biegną dalej po upływie 7 dni od dnia wejścia w życie ustawy zmieniającej. Jak stanowi art. 76 ustawy zmieniającej, weszła ona w życie 16 maja 2020 r. Siódmym dniem od wejścia jej w życie był więc 23 maja 2020 r., a dzień następny, tj. 24 maja 2020 r. był pierwszym dniem po upływie siedmiu dni od wejścia w życie tej ustawy. Zatem terminy, których bieg uległ zawieszeniu, biegną dalej poczynając od 24 maja 2020 r., który stał się ich pierwszym dniem (zob. postanowienie TK z 29 czerwca 2022 r., sygn. Ts 106/20, OTK ZU B/2022, poz. 153).

Z kolei w myśl przepisów ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1360, ze zm.; dalej: k.c.) stosowanych w postępowaniu przed Trybunałem odpowiednio na zasadzie art. 36 u.o.t.p.TK w związku z art. 165 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, ze zm.; dalej: k.p.c.) jeżeli termin jest oznaczony w miesiącach lub latach, a ciągłość terminu nie jest wymagana, miesiąc liczy się za dni trzydzieści, a rok za dni trzysta sześćdziesiąt pięć (art. 114); jeżeli początkiem terminu oznaczonego w dniach jest pewne zdarzenie, nie uwzględnia się przy obliczaniu terminu dnia, w którym to zdarzenie nastąpiło (art. 111 § 2).

Przekładając powyższe regulacje na grunt analizowanej sprawy Trybunał w obecnym składzie stwierdza, że:

- termin wniesienia analizowanej skargi konstytucyjnej powinien być liczony na zasadzie wynikającej z art. 114, art. 111 § 1 i art. 115 k.c. w związku z art. 165 § 1 k.p.c. w związku z art. 36 i art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK w związku z art. 15zss ust. 1 pkt 10 w związku z art. 15zss ust. 2 *in fine a contrario* ustawy COVID-19 w związku z art. 46 pkt 20 w związku z art. 76 *in principio* i art. 68 ust. 7 ustawy zmieniającej i wynosi dziewięćdziesiąt dni;

- termin ten rozpoczął bieg 6 marca 2020 r., czyli dnia następnego po doręczeniu pełnomocnikowi skarżącego odpisu wyroku Sądu Apelacyjnego w G. z 29 stycznia 2020 r. (sygn. akt [...]);

- 14 marca 2020 r., ze względu na obowiązujący w Polsce stan zagrożenia epidemicznego, termin ten uległ zawieszeniu na podstawie art. 15zss ust. 1 pkt 10 w związku z art. 15zss ust. 2 *in fine a contrario* ustawy COVID-19 w związku z § 1 rozporządzenia z 13 marca 2020 r. (gdyby nie powyższa okoliczność termin ten uległby zawieszeniu 8 kwietnia 2020 r. na skutek złożenia przez skarżącego wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu);

- 28 lipca 2020 r., tj. pierwszego dnia po zawiadomieniu pełnomocnika o wyznaczeniu go do reprezentowania skarżącego z urzędu, termin zaczął biec dalej,

- ostatnim dniem do wniesienia skargi był 19 października 2020 r. (17 października 2020 r. to sobota).

5. Ocena charakteru wskazanego sposobu naruszenia konstytucyjnych wolności lub praw skarżącego wymaga natomiast przeprowadzenia szerszej analizy merytorycznej kwestionowanej regulacji, tym bardziej że nadanie skardze konstytucyjnej dalszego biegu na etapie kontroli wstępnej lub uwzględnienie zażalenia na postanowienie Trybunału o odmowie nadania skardze dalszego biegu nie wiąże składu orzekającego *in merito* i nie oznacza konwalidacji jej wad formalnych (np. wyroki TK z: 21 czerwca 2017 r., sygn. SK 35/15, OTK ZU A/2017, poz. 51; 20 grudnia 2017 r., sygn. SK 37/15, OTK ZU A/2017, poz. 90; jak również postanowienia TK z 16 lipca 2020 r., sygn. SK 15/18, OTK ZU A/2020, poz. 29 i powołane tam orzecznictwo).

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak na wstępie.